

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук,
Іванищука Андрія Анатолійовича на дисертацію Шевченко Надії
Леонідівни «Адміністративно-правове забезпечення дотримання
прав людини в правоохоронних органах України», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07
– адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право**

1. Ступінь актуальності обраної теми

Правоохоронна діяльність держави є провідною гарантією забезпечення принципу верховенства права і здійснюється через систему правоохоронних органів, на які безпосередньо покладені функції забезпечення прав і свобод людини та громадянина від найбільш небезпечних видів небезпеки, охорони громадського порядку; попередження, виявлення, розкриття та припинення правопорушень; надання адміністративних послуг.

В умовах сьогодення, коли відбувається реформування всіх без винятку правоохоронних органів на засадах, які є визнаними в країнах учасницях ЄС, ефективне адміністративно - правове регулювання забезпечення прав і свобод людини потребує нових підходів направлених на підвищення авторитету народу до цих органів, удосконалення форм, методів та засобів забезпечення прав і свобод людини тощо.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертації на тему «Адміністративно-правове забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України», що в умовах не якісного забезпечення прав та свобод громадян є комплексним та вагомим науковим дослідженням.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань. Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або повному надають вирішення існуючих проблем.

Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертанткою висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Досягнення поставленої мети було здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. Усі методи використано у взаємному зв'язку та органічно поєднано один з одним.

Діалектичний метод наукового пізнання дав можливість виявити протиріччя щодо юридичної природи посадових осіб правоохоронних органах України (підрозділ 1.1). Принцип дедукції став незамінним при формуванні сутності та системи прав і свобод людини, стандарти їх забезпечення (підрозділ 1.2). Функціональний метод наукового пізнання став провідним про виявленні осолівостей адміністративно-правового статусу правоохоронних органів України у сфері забезпечення прав і свобод людини (підрозділ 1.3).

Системно-структурний метод наукового пізнання використовувався в усіх підрозділах дисертації, найбільш рельєфно він дав можливість

сформувати поняття та розкрити структура механізму адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України» (підрозділ 2.1).

Загально-логічні методи аналізу і синтезу знайшли свої використання в усіх без винятку підрозділах дисертації. Спеціально-юридичних формально-догмативний метод наукового пізнання широко використовувався у підрозділах 1.1., 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1.

Метод порівняльного законодавства став незамінним при узагальненні міжнародних стандартів дотримання прав людини в правоохоронних органах (підрозділ 3.1). При удосконаленні законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах провідне місце мали методи правового прогнозування і правотворчості (підрозділ 3.2). Соціологічний метод дав можливість провести і обробити результати соціологічного опитування.

Висновки та пропозиції було сформульовано дисертанткою Шевченко Н.Л. на підставі наукових праць національних і зарубіжних науковців у галузі теорії держави і права, адміністративного і фінансового права, філософії права, конституційного права, порівняльного правознавства.

Справляє позитивне враження джерельна база роботи, крім того, включені до списку використаної літератури, свідчать про ґрунтовне опрацювання проблеми, і високий рівень наукової підготовки дисертантки, її наукову зрілість.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

У розділі 1 «Теоретико-правові засади забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України» є три підрозділи, у яких окреслено межі дослідження, виявлено й описано особливості адміністративно-правового статусу правоохоронних органів України у сфері забезпечення прав і свобод людини.

Розділ 2 «Механізм адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України» складається з трьох підрозділів, які присвячені з'ясуванню поняття та структури механізму дотримання прав людини в правоохоронних органах України.

У розділі 3 «Удосконалення адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України», що складається з двох підрозділів розкрито ефективний зарубіжний досвід у дотриманні прав людини в правоохоронних органах і сформовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

У підрозділі 3.1 «Міжнародні стандарти дотримання прав людини в правоохоронних органах» матеріал присвячено аналізу законодавства міжнародних країн у дотриманні прав людини.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України» запропоновано конкретні зміни й доповнення до чинного законодавства щодо підвищення ефективності, дотримання прав людини в правоохоронних органах України.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України, що втілилось у відповідну теорію, яка розв'язує важливу науково-прикладну проблему в галузі адміністративного права й може бути використана з метою покращення сфери адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України нашого суспільства в цілому.

Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

3. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Визначення особливостей адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України має важливе теоретичне та практичне значення. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* результати дослідження використанні для подальшої наукової розробки проблем забезпечення дотримання прав людини і свобод в правоохоронних органах (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – щодо вдосконалення чинного законодавства в питаннях забезпечення дотримання прав людини і свобод в правоохоронних органах (додаток В до дисертації);

– *навчальному процесі* матеріали дисертації використані під час підготовки навчальних посібників і курсу лекцій з дисциплін «Адміністративне право України», «Судові та правоохоронні органи України». (акти впровадження Юридичного факультету Херсонського державного університету);

– *правозастосовній діяльності* – щодо підвищення ефективності забезпечення дотримання прав людини в підрозділах національної поліції України (акт упровадження Головного управління Національної поліції в Херсонській обл.).

4. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, дисертанткою уперше доведено що в Україні існують системні явища, коли умовах економічної кризи малих зарплат та високого рівня корупції й неналежного контролю зі сторони громадськості віддулась професійна деградації деяких посадових осіб правоохоронних органів коли вони перетворитися у деструктивну публічну силу, яка стала небезпечною для окремої людини і суспільства в цілому, так як порушує права і свободи людини.

По-друге, автором з'ясовано сутність та систему прав і свобод людини, стандарти їх забезпечення на які здійснюють вплив правоохоронні органи, як комплексу природних і непорушних свобод і юридичних можливостей чотирьох історичних поколінь, які забезпечуються правоохоронними органами, або можуть потенціно порушуватися ними. Визначено, що найбільш вагомими і такими, що мають безпосередньо забезпечувати посадовими особами правоохоронних органів є право на життя, свободу і безпеку людини, право захисту від необґрунтованого арешту, затримання, право на розгляд незалежним і неупередженим судом юридичних спорів і захисту від звинувачень. Що стосується інших історичних прав поколінь, то їх захист правоохоронні органи здійснюють не часто у випадках грубого порушення. Однак враховуючи причепність деяких посадових осіб правоохоронних органів до їх порушення то протидія таким випадкам носить об'єктивний характер і здійснюється на основі норм адміністративного права..

По-третє, доведено, що серед адміністративного інструментарію провідне місце, щодо безпосереднього забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах належить методам адміністративної

діяльності публічної адміністрації. До таких методів відносяться деякі заходи заохочення і широкий спектр методів переконання (правоосвітні заходи, участь заявника у проведенні дисциплінарного провадження щодо посадової особи, автоматична реєстрація усіх відвідувачів адміністративних приміщень правоохоронних органів, громадський контроль місцевих громад, перемовини з питань забезпечення свободи мирних зібрань). Особлива увага приділена питанням розробки та впровадження заходів із попередження порушення прав людей, які перебувають у місцях попереднього ув'язнення.

По-четверте, слід також наголосити, що досить вдало здобувачка пропонує систему заходів удосконалення механізму адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України.

Отже, елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації відображено в шести наукових статтях, які опубліковано в наукових фахових виданнях України, чотирьох – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднювалися й обговорювалися на чотирьох науково-практичних конференціях: «Сучасні виклики для України у сфері політики, економіки та права в умовах глобалізації» (м. Ірпінь, 2010), «Теорія і практика сучасного права», (Херсон, 2010), «Законодавство України: проблеми й перспективи розвитку» (м. Сімферополь, 2013) «Права людини та проблеми організації і функціонування публічної адміністрації в умовах становлення громадянського суспільства в Україні» (м. Запоріжжя, 2015.)

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження наукових ступенів. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертантки, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер. Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення і зауваження по дисертації

1. Авторка не достатньо обґрунтовує позицію, сутності системи прав і свобод людини щодо забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах, яка є діалектично протилежність конструктивних і деструктивних чинників функціонування правоохоронних органів, як провідних елементів захисту і порушення прав і свобод людини, пов'язаних з монополією на застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї у внутрішніх справах держави (сторінки 59-77).

2. На сторінці 109 дисертаційного дослідження Шевченко Н.Л. розглядає складові ознаки механізму адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України. Бажано було б проаналізувати ці ознаки більш детальніше, зазначити хоча б невеликий обсяг теоретичного матеріалу по кожній ознаці.

3. На сторінці 164 дисертант при розгляді методу заохочення, який застосовується при заохочення «інформаторів» (wistleblowers) щодо своєчасного виявлення проявів неналежного забезпечення прав людини поводження в установах кримінально-виконавчої служби не у достатній мірі розглянула специфіку кримінально-виконавчої служби, що є новим для України та особливо актуальним в умовах реформування.

4. У підрозділі 3.1 «Міжнародні стандарти дотримання прав людини в правоохоронних органах України» слід було б навести більше позитивних прикладів, які можна застосовувати в Україні. Хоча по тексту дисертації вони є, але можна було б їх збільшити. Від цього дисертаційне дослідження тільки б покращилося та було б краще підтриманим з точки зору практики.

7. Висновки

Дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правове забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України» виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу. Вона розв'язує досить цікаве завдання: адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України. Структура дисертаційного дослідження є досить вдалою. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН.

Отже, дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правове забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук,

відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Шевченко Надія Леонідівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Офіційний опонент –
голова**

**Дніпровського районного суду м. Херсона,
доктор юридичних наук**

А.А.Іванищук